

Gmina Chełmno Oficjalny portal informacyjny

Adres artykułu: <https://gmina-chelmno.pl/arttykul/klamry>

Klamry

Nazwy wsi: 1802 r. Klammer. niem. Klammer.

Położenie: w dolinie Wisły w odległości 6 km na wschód od Chełmna, nad drogą z Grudziądza do Chełmna przez Łunawy. Wieś założona na gruntach należących do miasta Chełmna, elokowanych mieszczanom od 1602 r. W XVII w. osiedlili się tu osadnicy holenderscy – mennonicy, którzy dzierżawili grunta elokacyjne od mieszczan na podstawie długoterminowych kontraktów.

W 1773 r. wieś liczyła 29 mieszkańców i obejmowała obszar o powierzchni 2 łanów i 15 mórg. W 1883 r. wieś liczyła 1703 morgi obszaru. We wsi była 2-klasowa (w 1921 r. parytetowa) szkoła ewangelicka. W 1912 r. na terenie wsi zbudowano Rakarnię Powiatową. Przynależność do parafii katolickiej i ewangelickiej w Chełmnie. Wg danych spisowych wieś liczyła:

- 1883 r. – 98 budynków mieszkalnych i 627 mieszkańców, w tym 134 katolików i 493 ewangelików.
- 1905 r. – 117 budynków mieszkalnych i 622 mieszkańców- (318 katolików i 304 ewangelików), w tym w kolonii Babie Błoto – 19 budynków mieszkalnych i 140 mieszkańców;
- 1921 r. – 109 budynków mieszkalnych i 554 mieszkańców, w- tym 305 katolików i 248 ewangelików; spisano łącznie z osadą Babie Błoto.

Typ układu: wieś o zabudowie rozproszonej w typie rzędówki bagiennej. Kolonia Babie Błoto założona po południowej stronie drogi z Chełmna do Grudziądza, u podnóża zalesionej krawędzi doliny Wisły (około 2 km od mostu na Strudze Żaki w kierunku zachodnim). Miejscowość zlokalizowana przy dawnej drodze o podrzędnym charakterze, prowadzącej u podnóża południowej skarpy doliny Wisły. Skarpa ta na całej długości jest zalesiona. Główny ciąg osady położony jest w dolinie około 1 km równoległe do drogi i skarpy, legitymuje się tylko zielenią śródpolną. Wieś założona jest na wzniesieniu wydmowym. Pola podzielone gęsto rowami melioracyjnymi, które są usytuowane poprzecznie do głównego kanału odwadniającego, prowadzącego środkiem doliny.

Obiekty o wartości kulturowej:

- Fort MIL ziemno-murowany betonowy z 1903 r.,
- szkoła podstawowa ni 12 murowana z 1898 r., obecnie budynek mieszkalny.

- szkoła podstawowa murowana z 1898 r., obecnie budynek mieszkalny.
- szkoła podstawowa ni 53 murowana z 1911 r.
- rakarnia powiatowa murowana z 1916-17 r., później Topialnia Tłuszczu Klamry, (obecnie nieczynna)
- 34 domy mieszkalno-inwentarskie.
- 10 chat i chałup.
- kuźnia.
- obora.
- gajówka.
- cmentarz ewangelicki założony w połowie XIX w., nieczynny.
- cmentarz ewangelicki założony w końcu XIX w. po północnej stronie szkoły podstawowej, nieczynny.
- cmentarz ewangelicki założony w końcu XIX w., nieczynny.
- pomnik zbudowany w 1964 r. w miejscu straceń ofiar hitleryzmu, zamordowanych w 1939 r.

Obiekty i tereny wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomości:

- cmentarz ewangelicki, tzw. stan o powierzchni 0.13 ha - A'535 z 1.06.1987 r.
- cmentarz ewangelicki, tzw. nowy o powierzchni 0.26 ha - A'533 z 1.06.1987 r.
- Twierdza Chełmno - Fort VIII - A/344 z 14.02.1980 r.

Dołki (obecnie część wsi Klamry)

Dawne nazwy: mem. Dolken.

Położenie, w dolinie Wisły w odległości 4,5 km na wschód od Chełmna, przy drodze z Grudziądza do Chełmna przez Klamry.

Wieś założona po 1772 r. na terenach należących do miasta Chełmna. W 1881 r. obejmowała 393 morgi obszaru, posiadała szkołę ewangelicką I-klasową. Przynależność do parafii katolickiej i ewangelickiej w Chełmnie.

Wg danych spisowych wieś liczyła:

- 1881 r. - 23 budynki mieszkalne i 122 mieszkańców, w tym 31 katolików i 91 ewangelików.
- 1905 r. - 30 budynków mieszkalnych i 132 mieszkańców. w: tym 34 katolików: i 98 ewangelików.
- 1921 r. - 28 budynków mieszkalnych i 136 mieszkańców. \v tym. 56 katolików i 80 ewangelików.

Typ układu: wieś o zabudowie rozproszonej w typie rzędówki bagiennej.

Martyrologia

Już 6 września 1939 roku Chełmno i okolice zostały zajęte przez wojska hitlerowskie. Od pierwszych dni okupacji rozpoczęła się masowa eksterminacja, której celem było zlikwidowanie inteligencji polskiej. W wielu miejscowościach dokonywano egzekucji. Ok. 2500 Polaków rozstrzelano w okresie od 12 października do 11 listopada 1939 roku, w Klamrach. Rozstrzeliwano mieszkańców okolicznych miejscowości, Polaków aresztowanych w Chełmnie, a także z innych powiatów m.in. większość duchowieństwa katolickiego z pow. grudziądzkiego. Dziś na miejscu kaźni stoi pomnik i tablica z 27-oma nazwiskami pomordowanych. Obelisk znajduje się na wzgórzu blisko drogi, natomiast miejsce straceń ok. 100-150m na południe w głębi lasu.

W Klamrach działa Ludowy Zespół Sportowy TARTAK Klamry.

Cisza i spokój oraz obfite w grzyby lasy, a także budowle twierdzy Chełmno są znakomitą atrakcją przyciągającą turystów. Ciekawe strony związane z Klamrami:

Szlak turystyczny Grudziądz – Klamry

Fort w Klamrach

Kolejna strona o fortach

Obecnie sołtysem Klamer jest Pan Grzegorz Sobieralski. Jest on także Radnym Gminy. Klamry w Radzie Gminy reprezentuje również Radny Piotr Mikrut.

Wg stanu na dzień 31.12.2018 mieszka tu 840 osób. Pod względem liczebności mieszkańców Klamry są największym sołectwem w gminie.

Sołtys: Sobieralski Grzegorz - 608-494-184, 883-519-558

Klamry

TU ZOSTALI ZAMORDOWANI W 1939 R.
OBYWATELE CHELMNA I POWIATU
Ś.P.

KS. WALERIAN DRAŻKOWSKI
KS. STANISŁAW JARZEBOWSKI
KS. ANTONI MARCINKOWSKI
KS. MAKSYMILIAN PUTYNKOWSKI
KS. HENRYK SCHMELTER
KS. FRANCISZEK ZYNDA
ANTONI BIELICKI
JÓZEF BOLT
JÓZEF DRAPCZYNSKI
FELIKS GALIŃSKI
STANISŁAW KESIK
JÓZEF KOMOSIŃSKI
FELIKS LAMPARCZYK
MICHAŁ MACHAŁA

STEFAN MACHAŁA
TEOFIL MADEJ
FRANCISZEK MALINOWSKI
BRUNON MUCHOWSKI
PAWEŁ MUCHOWSKI
JAN NIERZWICKI
BRONISŁAW OSMIAŁOWSKI
WŁADYSŁAW PIEKARSKI
ALOJZY PUCZYŃSKI
JAN REYSKI
BOLESŁAW SZLAK
STANISŁAW SŁÓSARCZYK
LUDWIK WILDENHEIM

CZE

ZIEMIA TA KRYJE PROCHY
PONAD 2500 POLAKÓW
BESTIALSKO POMORDOWANYCH
W MASOWYCH EGZEKUCJACH
PRZEZ NIEMIECKICH
FASZYSTÓW W LATACH
1939 - 1940

ZWŁOKI OFIAR
DLA ZATARCIA ŚLADÓW
NIEMIECKI OKUPANT SPAŁ
W 1944 ROKU

DLA PAMIĘCI POKOLEŃ
TABLICĘ WYSTAWILI
RODACY

~ Nie wszystek umre
duch mój żyć będzie
w wieczność

Horacy

Pamięci spoczywających tu wyznawców
wiary ewangelicko - lutherskiej
mieszkańcy Klamer
anno Domini 2001

Załączniki:

[Statut](#) pdf, 222 kB

Data wytworzenia:	24.09.2025
Opublikował w BIP:	Jarosław Zima
Data opublikowania:	24.09.2025 11:15
Liczba pobrań:	76

Metryczka

Data wytworzenia:	24.09.2025
Opublikował w BIP:	Jarosław Zima
Data opublikowania:	24.09.2025 11:15
Ostatnio zaktualizował:	Jarosław Zima

Data ostatniej aktualizacji:	24.09.2025 11:16
Liczba wyświetleń:	187